

บทที่ 4
ผลการวิจัย

ในบทนี้จะเสนอผลการวิจัย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการตอบคำถามในวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผลการวิจัยจากแบบจำลองในกรณีฐาน (Base Case) ในการคาดคะเนแนวโน้มของกำลังแรงงาน การจ้างงาน และการว่างงาน ภายใต้ขอบเขตเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในนโยบายการพัฒนาของรัฐ และภาวะเศรษฐกิจจากภายนอก อันจะทำการทราบแนวโน้มของกำลังแรงงาน การจ้างงาน และการว่างงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการศึกษาทางด้านการจ้างแรงงาน

ในแบบจำลองนี้ โครงสร้างทางด้านอุปสงค์แรงงานถูกกำหนดจากภายนอก กล่าวคือ กำหนดระดับการเจริญเติบโตโดยรวมสาขาการผลิตมาจากภายนอก (GDP growth rates) พร้อมกับสมมุติค่าพารามิเตอร์ (Parameter) ที่เกี่ยวข้องจะทำการที่เราสามารถคาดประมาณการหาระดับของความต้องการแรงงานได้ ทั้งนี้จะผ่านการพิจารณาตามสาขาการผลิต ดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม เนื่องจากภาคเกษตรกรรมต้องพบกับภาวะการตกต่ำของอุปสงค์ในตลาดโลก ตลอดจนความตกต่ำทางด้านราคา ทำให้อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยในช่วงปลายแผน 5 เป็นเพียงร้อยละ 2.87 และเนื่องจากแนวคิดของกระบวนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เห็นว่าประเทศที่จะพัฒนาในระยะยาว จำเป็นจะต้องมีการแปลงสภาพ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยการค่อย ๆ แปลงสภาพจากระบบการผลิตแบบเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรมและบริการ ด้วยเหตุผลว่า เนื่องจากประเทศส่วนมากมีพื้นที่เพื่อการเกษตรจำกัด ถึงแม้จะขยายพื้นที่การเพาะปลูกก็ขยายมิได้มาก เมื่อเป็นเช่นนี้การจ้างแรงงานและเครื่องมือบนพื้นแผ่นดินที่จำกัดอาจจะทำให้ผลผลิตต่อคนลดน้อยลง ถ้าหากประชาชนไม่มีทุน หรือวิชาความรู้ ก็จะทำให้เกิดการผลิตใหม่ ๆ มาใช้ในการเกษตร นอกจากนี้การเกษตรยังต้องอาศัยดินฟ้าอากาศมาก โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา และเชื่อ

1 Kindleberger, C.P., Economic Development, Second Edition Mc Graw-Hill Book company, Inc., New York, 1965. PP 168-190.

ว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมจะมีผลกระทบที่สำคัญต่อการสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรม เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานในภาคเกษตร อันเนื่องจากการโยกย้ายแรงงาน มาสู่ภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น ดังนั้น ในแบบจำลองนี้จะสมมติให้ภาคเกษตรในช่วง แพน 6 มีระดับความเจริญเติบโตเฉลี่ยเป็นร้อยละ 3.38 และเพิ่มเป็นร้อยละ 3.61 ในช่วงแพน 7 และ 8 ตามลำดับ เนื่องจากความเชื่อของแนวคิดของกระบวนการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่กล่าวข้างต้นว่า เมื่อมีการพัฒนาอุตสาหกรรมจะมีผลกระทบสู่การพัฒนาทางการเกษตรอันเนื่องจากการเจริญเติบโตของภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่มากนัก เนื่องจากเป็นช่วงระยะเวลาไม่นานนักในการพัฒนา และยังคงสมมติให้ ค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงของการผลิตขั้นปฐมในช่วง 2527-2529 ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากความตกต่ำในสาขาการผลิตขั้นปฐมนี้ และจากสมมติฐานที่ว่าสาขาการผลิตขั้นปฐมจะขยายตัวไม่มากนัก ดังนั้น การขยายตัวด้านค่าจ้างแรงงานจะขยายตัวค่อนข้างต่ำ ประมาณร้อยละ 0.08 ถึงร้อยละ 1.13 ในช่วงปี 2530-2544

อย่างไรก็ตาม เป็นที่คาดว่าจะมีการลงทุนในสาขาการเกษตรเพิ่มขึ้นใน อัตราที่ลดลง กล่าวคือ จะเพิ่มในอัตราร้อยละ 3.3 ในช่วงแพน 6 และเพิ่มเป็น ร้อยละ 2.48 ในช่วงแพน 8

สำหรับทางด้านผลิตภาพแรงงานนั้น สมมติว่าอัตราการเพิ่มของการจ้างงาน ซึ่งวัดโดยความยืดหยุ่นของการจ้างงาน (Elasticity of Employment) จะมีแนวโน้มลดลง เช่นเดียวกับอัตราการเพิ่มของผลผลิตต่อหัวในภาคนี้ ทั้งนี้เพื่อ แสดงให้เห็นถึงสภาพการที่ภาคการผลิตขั้นปฐมจะมีความสามารถในการดูดซับ แรงงานในอัตราส่วนที่น้อยลงในอนาคต จึงเป็นที่คาดกันว่า หากเศรษฐกิจในอนาคต ของประเทศไทยไม่สามารถที่จะสร้างการเจริญเติบโตในภาคอุตสาหกรรมและบริการ เพิ่มขึ้นดังที่คาดหมายไว้แล้ว ปัญหาของการว่างงานน่าจะรุนแรงขึ้น เนื่องจากภาค เกษตรไม่สามารถจะดูดซับแรงงานได้ต่อไปในอนาคต แม้ว่าอัตราการเจริญเติบโต ของผลผลิตต่อหัวจะลดลง ดังได้กล่าวมาแล้ว แต่ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงาน จะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สูงนัก คือประมาณร้อยละ 2.8-2.9 ต่อปี ซึ่งเมื่อเทียบกับ ผลิตภาพในสาขาการผลิตอื่น ก็จะอยู่ในระดับปานกลาง มิได้เลวร้ายจนเกินไป

จากข้อสมมติทั้งหมด จะพบว่า สาขาการเกษตรจะมีอัตราการเพิ่มของ ความต้องการแรงงานค่อนข้างช้า คือประมาณ 0.46-0.77 ในช่วงปี 2530-2544 หรือจากความต้องการกำลังแรงงานในปีฐาน 18.2 ล้านคน จะเพิ่มเป็น 18.6

ล้านคนในปลายปี 2534 และเป็น 19.3 ล้านคน ในปี 2539 และ 20 ล้านคน ในปี 2544 ทั้งนี้เป็นผลจากข้อสมมุติที่อัตราการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สูงนัก รวมทั้งการลงทุนที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง เพื่อมุ่งเน้นสู่การพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม

2. สาขาอุตสาหกรรมเบาและอุตสาหกรรมหนัก

เนื่องจากกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับการเร่งอัตราการเจริญเติบโต และการเพิ่มมาตรฐานการครองชีพในประเทศกำลังพัฒนา มีเหตุผลมากมายที่สนับสนุนกลยุทธ์นี้ เช่นงานของ S.Ghatak² กล่าวคือ

1. พิจารณาจากประสบการณ์ของประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ มักจะมีการพัฒนาอุตสาหกรรมมากกว่าประเทศยากจน

2. บางครั้งกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมถูกพิจารณาว่า เป็นแนวทางที่สำคัญในการแก้ปัญหาการว่างงาน (unemployment) และการทำงานต่ำกว่าระดับ (Under employment) ในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นปัญหาที่ยังผลให้เกิดการลดต่ำในประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิต

3. เนื่องจากการเสียเปรียบทางการค้า ทำให้ประเทศกำลังพัฒนา รีบเร่งเลือกกลยุทธ์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านรายได้จากการส่งออก สินค้าขั้นปฐมเป็นสินค้าหลัก และอุปสงค์ในตลาดโลกต่อสินค้าประเภทนี้ มักจะมีความยืดหยุ่นทั้งทางด้านราคาและรายได้ต่ำ

4. การพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อเป็นการมุ่งหวังปรับปรุงประสิทธิภาพ

5. ความปรารถนาที่จะบรรลุระดับการพึ่งตนเองได้

6. การพัฒนาอุตสาหกรรมถูกพิจารณาว่า เป็นนโยบายที่สำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการยกระดับการเจริญเติบโตในอนาคต

สำหรับประเทศไทยนั้น มีนโยบายต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ โดยจะแบ่งอุตสาหกรรมเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของ

² S. Ghatak, Development Economics, (London : Longman Group Limited, 1978), P.150.

อุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมหนัก* ทั้งนี้ ในอุตสาหกรรมเบาคาดว่าในอนาคต ประเทศไทยจะเร่งการผลิตกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเกษตร ดังนั้น จึงคาดว่าอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้น คือ ประมาณร้อยละ 6.33 ถึง ร้อยละ 6.50 ในช่วงปี 2530 ถึง 2544 ทั้งนี้ เป็นที่คาดว่าเราสามารถจะส่งออก อุตสาหกรรมอาหารกระป๋องได้เพิ่มขึ้น จากลักษณะของความต้องการจากต่างประเทศ และจะสมมุติว่าการเพิ่มของสินค้าทุนจะเพิ่มขึ้นในอัตราลดลงประมาณร้อยละ 2.44 - 3.22 ตลอดช่วงการศึกษา ในขณะที่เดียวกับการเพิ่มของผลผลิตต่อหัวในสาขานี้จะ เพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 4.37-4.88 ในขณะที่การเพิ่มเงินค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงจะอยู่ ในช่วงประมาณร้อยละ 3.11-4.06 และเป็นที่น่าสังเกตว่า ผลผลิตภาพหน่วยสุดท้าย ของแรงงานในสาขานี้จะมีอัตราความเจริญเติบโตราวร้อยละ 4-5 ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากข้อสมมุติที่ว่า จะมีการอบรมให้การศึกษาแก่แรงงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับระดับการผลิตที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตที่ตั้งที่รัฐบาลได้ตั้ง เป้าหมายไว้ให้เพิ่มเพื่อการส่งออกในอนาคต อย่างไรก็ตาม ความยืดหยุ่นต่อแรงงานในสาขานี้จะถูกสมมุติว่ามี อัตราเพิ่มขึ้นทิศทางที่ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายจะเพิ่มขึ้นอัตราที่ช้ากว่าผลิตภาพเฉลี่ยในสาขานี้ ทั้งนี้เพราะว่าลักษณะโครงสร้างในการผลิตของสาขา อุตสาหกรรมเบาที่มีลักษณะของการใช้ทุนในสัดส่วนที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะภาวะการค้ากับต่างประเทศจะต้องแข่งขันเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตจึงต้องพยายามลดต้นทุนการผลิตโดยใช้การผลิตที่เป็นอัตโนมัติมากขึ้น ดังนั้นผลการประมาณการจ้างงาน จึงพบว่า ความต้องการแรงงานในสาขาอุตสาหกรรมเบาจะมีอัตราการเพิ่มของการจ้างงานลดต่ำลง คือ ในช่วงแผน 6 มีการจ้างงานในราวร้อยละ 1.87 และจะเพิ่มลดลงเหลือร้อยละ 1.54 ในช่วงแผน 8 นั่นคือจากตัวเลขความต้องการ แรงงานในช่วงแผน 6 เท่ากับ 18.0 ล้านคน เพิ่มเป็น 19.6 ล้านคนในช่วงแผน 7 และ 21.2 ล้านคนในช่วงแผน 8

* อุตสาหกรรมหนักประกอบด้วย น้ำมันปิโตรเลียม ผลิตภัณฑ์เคมีขั้นมูลฐาน ผลิตภัณฑ์จากโลหะ การผลิตเครื่องจักร เครื่องใช้ที่ซักไฟฟ้าและอุปกรณ์ขนส่ง และ สำหรับอุตสาหกรรมเบาจะประกอบด้วย การผลิตอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม การผลิตยาสูบ การผลิตสิ่งทอ ผลิตภัณฑ์จากหนังสือสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากไม้ ผลิตภัณฑ์กระดาษ ผลิตภัณฑ์ที่มีขั้วโลหะ การผลิตยาง อื่น ๆ

สำหรับอุตสาหกรรมหนัก เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องการลงทุนที่ใช้เครื่องมือ เครื่องจักรขนาดใหญ่ และใช้เวลาลงทุนยาวนานกว่าจะได้รับผลประโยชน์ สำหรับประเทศไทยเท่าที่ทราบกันว่าจะมีการปรับปรุง และสร้างโครงสร้างอุตสาหกรรมใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เช่นจะมีการลงทุนสร้างอุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมเหล็กมากขึ้น นอกจากนั้น ยังคาดว่าจะมีการนำทรัพยากรทางธรรมชาติ แก๊สธรรมชาติมาใช้นอนาคคตแพร่หลายมากขึ้น รวมทั้งเครื่องจักรทางการเกษตร และเครื่องจักรกลสำหรับอุตสาหกรรมมากขึ้น จึงคาดว่าความจำเป็นเร่งด่วนของอุตสาหกรรมนี้จะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 7 จนถึงปี 2544

นอกจากนี้ โครงสร้างของการเพิ่มสินค้าทุน การเพิ่มเงินผลิตภาพของแรงงาน ตลอดจนความยืดหยุ่นต่ออุปสงค์แรงงานเป็นงานทิศทางการที่คล้ายกับโครงสร้างของอุตสาหกรรมเบา เพียงแต่ว่ามีระดับของขนาดของความยืดหยุ่นของแรงงานสูงกว่า ตลอดจนการเติบโตของสินค้าทุนสูงกว่าอุตสาหกรรมเบา นั้นหมายถึงว่างานอุตสาหกรรมหนักนั้นมีสัดส่วนของการใช้ทุนสูงกว่าใช้แรงงาน ดังนั้น จำนวนค่าจ้างแรงงานในสาขานี้จึงมีสัดส่วนที่ต่ำกว่าของอุตสาหกรรมเบา แต่ในแง่ของผลผลิตต่อหัวในสาขานี้จะสูงกว่า เนื่องจากมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะสูง เพื่อรองรับเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ นอกจากนี้ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายในอุตสาหกรรมหนักนี้ สมมติให้มีอัตราเพิ่มที่ค่อนข้างสูง คือราวร้อยละ 5 หรือมากกว่า เพื่อให้สอดคล้องกับขนาดอุปทานแรงงานที่จะไหลเข้าสู่สาขานี้ในอนาคตที่ต้องทำงานโดยใช้ความชำนาญมากขึ้น ผลจากการประมาณการจ้างงานในสาขานี้พบว่า จากเดิมนปี 1984 มีการจ้างแรงงานจำนวน 444,650 คน และในปลายแผน 6 จะพบว่ามีความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 559,518 คน หรือคิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 3.44 แต่ในปลายแผน 7 อัตราเพิ่มจะลดลงเหลือร้อยละ 2.06 นั่นคือจะมีความต้องการจ้างแรงงานเท่ากับ 619,678 คน และจะพบเท่ากับ 679,264 คนในปลายแผน 8 ซึ่งจะเห็นว่าอัตราการเพิ่มจะน้อยลง มีเพียงร้อยละ 1.85 ทั้งนี้เป็นผลจากข้อสมมุติฐานที่เชื่อว่าอุตสาหกรรมหนักจะมีการปรับปรุงโครงสร้างให้ทันสมัยขึ้นโดยหันมาใช้เครื่องจักรกลและทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เพิ่มขึ้น อันมีผลให้ความต้องการแรงงานน่าจะเพิ่มขึ้นสัดส่วนที่น้อยลง

3. สาขาอื่น ๆ

จากการพัฒนาตัวเองของประเทศ โดยการค่อย ๆ แปลงสภาพจากระบบการผลิตแบบกสิกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม และบริการนั้น จะมีผลสู่การแปลงสภาพทางสังคม ได้แก่ การกลายสภาพของสังคมชนบทมาเป็นสังคมในเมือง ดังนั้นจึงมีการผลิตสินค้าและบริการ เช่น การค้าขาย การขนส่ง การตลาด การธนาคาร การสาธารณสุข ตลอดจนการจำหน่ายเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านการผลิตและสังคม ส่งเสริมการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและบริการ การเปลี่ยนแปลงสภาพจึงจำเป็นต้องขยายตัวทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ

ดังนั้น จึงคาดได้ว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจนี้จะมีผลสู่การขยายตัวของสาขาการผลิตอื่น ๆ ที่มีอุตสาหกรรมด้วย นั่นคือ

3.1 สาขาสาธารณูปโภค ไฟฟ้า และประปา

เป็นที่คาดว่าเมื่อมีการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสู่สาขาอุตสาหกรรมนั้น การใช้ไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้น โดยใช้ในอุตสาหกรรมเอง กับเนื่องจากรายได้ประชาชนเพิ่มขึ้น การให้บริการของรัฐ ควรขยายสู่ทุกครัวเรือนในอนาคต นอกจากนั้น นโยบายของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตจะนำเอาแก๊สธรรมชาติมาใช้น้ำมันเตา น้ำมันดีเซล เป็นที่คาดว่า การผลิตด้านสาธารณูปโภค น่าจะมีส่วนในการส่งเสริมอุตสาหกรรมอื่น ๆ ให้พัฒนาไปได้ ดังนั้น จึงให้อัตราการเจริญเติบโตของสาขาการผลิตที่เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 6 จนถึงปี 2544 และเนื่องจากการขยายตัวของการผลิตในสาขานี้มีความจำเป็นต้องเพิ่มการจ้างแรงงานมากขึ้น ประกอบกับผู้ประกอบการในสาขานี้ส่วนใหญ่เป็นรัฐวิสาหกิจ มีความต้องการที่จะขยายผลผลิตเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องเพิ่มการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น และหรือเพิ่มผลิตภาพแรงงานในสาขานี้มากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มผลิตภาพในสาขานี้ไม่สามารถที่จะทำได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับผู้ประกอบการในสาขานี้มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณรายจ่ายในการจ้างคนเพิ่มน้อยมาก ดังนั้นจึงสมมุติให้การเพิ่มจำนวนคนงานในสาขานี้เพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่เร็วกว่าการเพิ่มของผลผลิต ยังผลให้อัตราการเพิ่มผลผลิตของผลผลิตต่อหัวในช่วงแผน 6 และแผน 7 พร้อม ๆ กับอัตราที่ลดลงของค่าจ้างแรงงานที่แท้จริง โดยปลายแผน 5 มีราวร้อยละ 3.67 กลายเป็นร้อยละ 2.93 และร้อยละ 2.79 ในช่วงแผน 6 และแผน 7 ตามลำดับ ซึ่งก็หมายความว่ากิจการสาธารณูปโภคนั้นยังไม่สามารถที่จะเพิ่มผลิตภาพของแรงงานได้ในช่วงแผน 6

แต่จะเพิ่มได้ในช่วงแผน 7 นอกจากนี้การที่ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของสาขานี้ในช่วงแผน 6 จะลดลงเป็นส่วนที่น้อยกว่าการลดลงของผลิตภาพเฉลี่ยเล็กน้อย หากที่ความยืดหยุ่นต่อผลผลิตต่อแรงงานเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

ทั้งนี้ ผลการประมาณการการจ้างงาน จะพบว่า มีความต้องการแรงงานในสาขานี้เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมาก คือราวร้อยละ 4.80-8.61 ในช่วงแผน 6 - แผน 8 นั่นคือ จากการจ้างแรงงาน 123,772 คนในปี 2527 จะมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 228,776 คนในปี 2534 เช่นเดียวกับการจ้างงานจะเพิ่มขึ้นอีกเป็น 321,031 คน และ 405,719 คน ในปลายปี 2540 และปี 2544 ซึ่งเป็นตามข้อสมมุติที่ห้าไว้ทุกประการ

3.2 สาขาการก่อสร้าง

อุตสาหกรรมก่อสร้างที่ตกต่ำมากในช่วงปี 2529 นั้น และเริ่มฟื้นตัวในช่วงปี 2530 เป็นต้นมา เนื่องจากอุตสาหกรรมก่อสร้างจะปรับตัวตามภาวะการเจริญเติบโตของประเทศ ดังนั้น ถ้าจะมีการปรับตัวของอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบาในอนาคต ย่อมจะมีผลทำให้รายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้น นำสู่ความต้องการที่อยู่อาศัย อีกทั้งความต้องการก่อสร้างโรงงานเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม จึงคาดว่าสาขาก่อสร้างจะเติบโตขึ้นประมาณร้อยละ 5 โดยมีการเพิ่มเงินลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้นราวร้อยละ 3.56-5.54 ในช่วงแผน 6 - แผน 8 ในขณะที่ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 และผลิตภาพเฉลี่ยเพิ่มในอัตราที่ต่ำกว่าร้อยละ 3 หากให้การเพิ่มของความยืดหยุ่นของผลผลิตต่อแรงงานเพิ่มในอัตราที่ลดลงจากร้อยละ 1.13 ในช่วงแผน 5 ลดลงเป็นร้อยละ 0.25 ในช่วงแผน 8 นั้นหมายความว่า เราสมมุติให้ว่าอุตสาหกรรมก่อสร้าง ซึ่งมีการใช้เงินลงทุนมากขึ้นนั้น จะสามารถดูดซับแรงงานได้น้อยลง ถ้าหากว่าผลิตภาพหน่วยสุดท้ายในสาขาการผลิตนี้ไม่สามารถเพิ่มได้เร็วกว่าผลิตภาพเฉลี่ย ดังนั้น เมื่อพิจารณาผลการประมาณการจ้างงานจะพบว่าสอดคล้องกับข้อสมมุติที่ห้าไว้ คือ การจ้างงานในสาขานี้จะเพิ่มขึ้นในอัตราเพิ่มปานกลาง แต่ค่อนข้างจะลดลงในช่วงแผน 7 - แผน 8 กล่าวคือ จากการจ้างแรงงาน 526,208 คน ในปี 2527 จะเพิ่มเป็น 616,632 คน ในปลายแผน 6 และเพิ่มเป็น 719,974 คนในปลายแผน 8

3.3 สาขาการค้า

แนวโน้มการพัฒนาของประเทศไทยนั้น คาดว่าภาวะการส่งออก น่าเข้า และซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินอนาคตมีแนวโน้มเจริญเติบโตต่อไป ดังนั้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวแทนทางการค้าน่าจะมีการขยายตัวและมีการปรับปรุงให้ทันสมัยเพิ่มขึ้น อาทิ การจัดอยู่ในรูปบริษัท ทั้งในระดับประเทศและขยายออกสู่ต่างประเทศ อีกทั้งในรูปของบริษัทการค้าระหว่างประเทศด้วย จึงคาดว่าภาวะการเจริญเติบโตในการค้าจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 5.39 ถึง 5.49 ในอนาคต แต่เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบต่อแรงงาน เราจะสมมุติให้อัตราการเพิ่มของค่าแรงที่แท้จริงในสาขาการผลิตนี้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.17 ในช่วงแผน 6 เป็นร้อยละ 3.05 ในช่วงแผน 8 ทั้งนี้ เนื่องจากน่าจะมีการประกอบกิจกรรมของสาขานี้ในรูปแบบโครงสร้างสมัยใหม่ขึ้น นั้นหมายความว่าผู้ที่เข้ามารับจ้างในสาขานี้จะมีค่าจ้างที่แท้จริงมากขึ้น ผลผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของสาขาการผลิตจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 3-4 ขณะที่อัตราเพิ่มผลผลิตต่อหัวในสาขานี้จะเพิ่มต่ำกว่าเล็กน้อย คือ ร้อยละ 2.43 ในช่วงแผน 6 เป็นร้อยละ 3.31 ในช่วงแผน 8 ยังผลต่อความยืดหยุ่นต่อผลผลิตของแรงงาน ซึ่งหมายถึงโอกาสในการสร้างงานจะมีการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นของความยืดหยุ่นต่ออุปสงค์จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.27 นั่นคือ จะพบว่าการจ้างแรงงานในสาขานี้จะมีอัตราการเพิ่มของการจ้างงานค่อย ๆ ลดลง คือจากร้อยละ 3.19 ในช่วงแผน 5 เหลือเพียงร้อยละ 2.11 ในช่วงแผน 8 ทั้งนี้เนื่องจากแนวโน้มของผู้ประกอบกิจกรรมจะมีการปรับโครงสร้างการค้าให้ทันสมัยขึ้น เพื่อสอดคล้องกับวิทยาการที่เข้ามาในประเทศไทย

3.4 สาขาขนส่ง คมนาคม และการสื่อสาร

เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จำเป็นต้องให้ขยายงานทางคมนาคม ขนส่ง และการสื่อสาร นับแต่การขนส่งสินค้าและบริการการติดต่อทางธุรกิจและอื่นๆ อีกทั้งคาดว่าในอนาคตจะมีการนำเอาระบบสื่อสารสมัยใหม่ผ่านการใช้โทรภาพ โทรทัศน์ติดตัว และโทรคมนาคมอื่น ๆ มากขึ้น เพื่อทดแทนการในรูปแบบการสื่อสารเดิม นอกจากนี้ การขนส่งสินค้าและบริการก็จะทำได้มากขึ้น จึงคาดว่าอัตราการเจริญเติบโตจะเพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง คือประมาณร้อยละ 3.75 - 4.16 นอกจากนี้เราจะสมมุติให้การเพิ่มของสินค้าทุนในสาขานี้มีราวร้อยละ 3.22 ในช่วงแผน 6 และร้อยละ 2.44 ในช่วงแผน 8 ใน

ขณะที่การเพิ่มของค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงจะเพิ่มขึ้นอัตราค่าคือร้อยละ 0.94 ใน ช่วงแผน 6 และร้อยละ 1.31 ในช่วงแผน 8 เป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราการเพิ่มผล ผลิตต่อหัวในสาขาการผลิตนี้เพิ่มขึ้นในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ ผลผลิตต่อหัวเพิ่ม ในช่วงของการศึกษานี้ประมาณร้อยละ 0.46-0.63 อดยเฉลี่ยและผลิตภาพหน่วย สุดท้ายเพิ่มขึ้นในราวร้อยละ 1 จึงทำให้ความยืดหยุ่นต่อผลผลิตของแรงงานมีค่าที่ไม่ สูงนัก กล่าวคือ ร้อยละ 0.71 ในช่วงแผน 6 และลดลงเป็นร้อยละ 0.54 ในช่วง แผน 8 ซึ่งผลการประมาณการพบว่า อัตราการเพิ่มของการจ้างงานในช่วงแผน 6 - 8 นี้จะเพิ่มประมาณร้อยละ 3.10 - 3.69 นั้น แสดงให้เห็นว่า ในสาขานี้ยัง มีความต้องการจ้างงานค่อนข้างมาก และสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากสาขาการผลิตนี้ จำเป็นต้องขยายตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต ดังจะเห็นว่า การจ้างงานจากเดิมในปี 2527 จำนวน 526,469 คน จะเพิ่มเป็น 679,677 คนในปี 2534 และจำนวน 799,786 คน ในปี 2539 ส่วนปี 2544 ก็ เพิ่มเป็น 931,616 คน ซึ่งนับว่ามากที่สุด

3.5 สาขาการเงิน การธนาคาร และสถาบันการเงิน

เนื่องจากภาวะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต จำเป็น ต้องให้สาขาการเงินการธนาคารเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ตลอด จนเป็นแหล่งของการกักเก็บ และฝาก จึงเป็นที่คาดว่ากิจกรรมของสาขาการเงินการ ธนาคารนี้จะก้าวหน้าไปอย่างมากเนื่องจากมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น จึงคาด ว่าอัตราการเจริญเติบโตจะเพิ่มขึ้นราวร้อยละ 5 และสำหรับสาขานี้เราสมมุติว่า จะมีการเพิ่มระดับของผลผลิตในสัดส่วนที่ต่ำกว่าการเพิ่มของการจ้างแรงงานที่เพิ่มขึ้น ทำให้การเพิ่มของผลผลิตเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจากช่วงแผน 6 - 8 นั้นก็ หมายความว่า ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายลดลงในอัตราที่ต่ำกว่าการลดลงของผลผลิตเฉลี่ย ประกอบกับสาขาการผลิตนี้จำเป็นต้องขยายตัว เพื่อให้สอดคล้องกับการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจในอนาคตดังนั้น จึงสมมุติให้ค่าความยืดหยุ่นต่อผลผลิตของแรงงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.74 ในช่วงแผน 6 และเพิ่มขึ้นในอัตราลดลงร้อยละ 1.1 ในช่วงแผน 8 นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสังเกตว่า เนื่องจากผลผลิตต่อหัวและผลิตภาพหน่วยสุดท้ายลด ลงจะมีผลให้ผู้ประกอบการสาขาการเงิน การธนาคารนี้เอาเครื่องจักรกลทาง อิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ เพื่อทดแทนการเพิ่มของการจ้างงานในอนาคตอันใกล้มากขึ้น จึงค่อนข้างจะเป็นที่น่าวิตกว่า การเพิ่มขึ้นของการจ้างแรงงานในสาขานี้คงจะไม่

สามารถจะเพิ่มเงินอุดหนุนที่สูงดัง เช่นที่เป็นมาในอดีต ทั้งนี้เนื่องจากอัตราค่าจ้าง แรงงานที่แท้จริงในสาขานี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.01 ในช่วงแผน 6 และเพิ่มเป็นร้อยละ 2.65 ในช่วงแผน 8 นั่นคือ จากการประมาณการจ้างแรงงานจะพบว่า จากเดิม การจ้างแรงงานในปี 2527 มีจำนวน 137,917 คน จะเพิ่มขึ้นเป็น 248,064 คน ในปี 2534 และในปี 2539 และ 2544 จะพบว่าจะมีการจ้างแรงงานถึง 356,937 คน และ 444,369 คน ตามลำดับ ซึ่งจะสังเกตว่าปลายช่วงปี 2539 และ 2544 มีแนวโน้มการจ้างแรงงานลดลง

3.6 สาขาบริหารราชการแผ่นดิน

เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องใช้ปัจจัย โครงสร้างพื้นฐาน (Infra Structure) จึงเป็นที่คาดว่าในอนาคต ภาครัฐจะเป็น ผู้เพิ่มการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มขึ้น แม้ว่าค่าใช้จ่ายสำหรับการรับบุคลากร ในสาขานี้ไม่มากนักก็ตาม แต่คาดว่ารัฐจะเน้นการโยกย้ายทรัพยากรจากงบประมาณปัจจุบัน ซึ่งเป็นค่าจ้างเงินเดือนข้าราชการมาเป็นงบเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น จึง คาดว่าการจาเรฐเติบโตของรัฐทางด้านนี้จะเพิ่มขึ้นราวร้อยละ 5.79-6.89 นอก จากนี้ จะมีการสมมุติว่าค่าจ้างแรงงานแท้จริงในสาขานี้เพิ่มขึ้นในอัตราค่อนข้างสูง โดยฐานอัตราเฉลี่ยต่อปีจะไม่สูงมากนัก กล่าวคือ อัตราเพิ่มของค่าจ้างแท้จริงจะ เป็นร้อยละ 2.57 ในช่วงแผน 6 และร้อยละ 4.45 ในช่วงแผน 8 ขณะที่ผลิตภาพ เฉลี่ย และผลิตภาพหน่วยสุดท้าย จะเพิ่มเงินอุดหนุนจากแค่เพียงคือ ผลิตภาพเฉลี่ยจะเพิ่ม ประมาณร้อยละ 2.03 ในช่วงแผน 6 และร้อยละ 3.33 ในช่วงแผน 8 ขณะเดียวกัน ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายจะเพิ่มประมาณร้อยละ 3.3 - 3.6 ต่อปี ดังนั้นแม้ว่าผล ผลิตในสาขานี้ค่อนข้างมาก ก็ไม่ได้หมายความว่า จะมีการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น เนื่องจาก ความยืดหยุ่นต่อผลผลิตของแรงงานจะมีประมาณร้อยละ 0.37 ในช่วงแผน 6 และมีแนวโน้มลดลงเหลือเพียงอัตราร้อยละ 0.28 ในช่วงแผน 8 ผลที่ได้จากตัว เลขการจ้างงานในสาขานี้จะพบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราคงตัวช่วงแผน 5 นั่นคือ ราวร้อยละ 6 แต่ในช่วงแผน 8 อัตราการเพิ่มจะลดลงเป็น 3.84 นั่นคือ จาก จำนวนการจ้างแรงงาน 589,069 คน ในปี 2527 จะเพิ่มเป็น 917,668 คน ในปี 2534 และจะมีการจ้างแรงงานในช่วงปี 2544 จำนวน 1,503,336 คน สรุป แล้วการขยายตัวเพื่อการพัฒนาประเทศในภาคนี้ของรัฐจะยังมีความต้องการแรงงาน ในช่วงแผน 5 - แผน 6 สูงอยู่ แต่จะมีแนวโน้มลดลงในช่วงต่อไป ซึ่งอาจเนื่อง จากข้อจำกัดด้านงบประมาณ

3.7 สาขาบริการ (Service)

เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจในอนาคต น่าสู่การคาดหมายว่าความต้องการในด้านบริการธุรกิจต่าง ๆ น่าจะเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวนั้น³ ดังนั้นจึงคาดว่าอัตราการเจริญเติบโตในสาขาบริการ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการปรับตัวของโครงสร้างการผลิต จากภาคการผลิตที่เน้นสาขาการเกษตรมาเน้นในสาขาอุตสาหกรรม และสาขาบริการเพิ่มขึ้นนั้นจะขยายตัวทางธุรกิจเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 5

สำหรับสาขาบริการนี้เดิมมีโครงสร้างของผู้ประกอบการและแรงงานอยู่ในลักษณะของการประกอบแบบครัวเรือน และในปัจจุบันก็ยังคงมีอยู่จำนวนมาก แต่ในอนาคตจะมีการเปลี่ยนโครงสร้างเป็นการประกอบกิจการแบบสมัยใหม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากแรงงานที่อยู่ในสาขานี้มีอัตราการเพิ่มของผลิตภาพสุดท้ายร้อยละ 2 - 3 ต่อปี จึงเป็นที่คาดหมายว่า การเติบโตของการจ้างแรงงานในสาขานี้จะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สูงมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากสาขาบริการนี้มีแนวโน้มที่จะใช้สินค้านำเข้ามากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการใช้อุปกรณ์ทันสมัยต่าง ๆ ในการบริการการท่องเที่ยวที่ใช้น้ำมันค่อนข้างสูง ดังนั้นจะเห็นว่า การจ้างแรงงานที่ประมาณได้จะเพิ่มในอัตราราวร้อยละ 2.95-3.29 ในช่วงแผน 5 และอัตราการเพิ่มจะลดลงเหลือราวร้อยละ 1.75 ในช่วงแผน 8 นั่นคือ ในปี 1991 จะมีการจ้างแรงงานจำนวน 2.3 ล้านคน เพิ่มเป็น 2.6 ล้านคน และ 2.8 ล้านคนในปี 2539 และปี 2544 ตามลำดับ

จากตัวเลขการประมาณการจ้างงานในรายสาขาการผลิต พอจะสรุปได้ว่าในระยะยาวแล้ว การจ้างแรงงานมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ดังจะพบว่าจากเดิมผู้มีงานทำในปี 1984 จำนวน 26 ล้านคนนั้น เมื่อมีการพยากรณ์ภายใต้ข้อสมมุติฐาน จะเห็นว่าความต้องการกำลังแรงงานในอนาคตจะเปลี่ยนไปโดยในช่วงแผน 6 นั้น ความต้องการกำลังแรงงานจะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.41 และเพิ่มเป็นร้อยละ 1.57 ในช่วงแผน 7 แต่จะมีอัตราการเพิ่มที่ลดลงในช่วงแผน 8

³ Rostow, W.W., The Stages of Economic Growth, Cambridge University Press, edited by Okun and Richardson, Holt, New York 1961, pp.183-199.

โดยมีอัตราเพิ่มร้อยละ 1.35 ดังนั้น จะพบว่าเงินปลายแผน 6 (ปี 2534) นั้น ความต้องการกำลังแรงงานมีจำนวน 28.5 ล้านคน เพิ่มเป็น 30.8 ล้านคน เงินปลายแผน 7 และ 32.9 ล้านคนเงินปลายแผน 8

เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาการประมาณการจ้างแรงงานตามการศึกษา จะพบว่า เงินระดับประถม จะมีการจ้างแรงงานจำนวน ประมาณ 20 ล้านคน ในปี 2527 และจะมีจำนวน 21.5 ล้านคน 22.9 ล้านคน และ 24.3 ล้านคน เงินช่วงแผน 6, 7 และ 8 ตามลำดับ ซึ่งเห็นว่าอัตราที่เพิ่มค่อนข้างคงที่ คือราวร้อยละ 1.11-1.27 และจะมีแนวโน้มลดลงเงินปลายแผน 8 ทั้งนี้เนื่องจากข้อสมมุติฐานที่เน้นสู่การพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งสู่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งทำให้ผู้ผลิตมีความต้องการแรงงานที่มีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นมากกว่าแรงงานที่มีการศึกษาน้อย ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับ การจ้างแรงงานสำหรับผู้มีการศึกษาสูง พบว่าส่วนใหญ่มักจะเพิ่มขึ้น นั้นแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาตัวของประเทศสู่ภาคอุตสาหกรรมยังผลให้ผู้ผลิตต้องการผู้มีการศึกษาสูงเข้าตลาดแรงงานมากขึ้น เพื่อรองรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ดังจะเห็นว่า ความต้องการแรงงานในระดับอุดมศึกษา จะมีอัตราเพิ่มสูงราวอัตรา ร้อยละ 3.11-4.98 ในขณะที่ความต้องการแรงงานในระดับอาชีวศึกษาและวิชาชีพ ขั้นสูงมีอัตราเพิ่มราวร้อยละ 2.9-4.31 และฝึกหัดครู จะมีอัตราเพิ่มราวร้อยละ 3.14-3.35 (ยกเว้นช่วงแผน 8 ซึ่งมีอัตราเพิ่มร้อยละ 1.94) ดังนั้นจะพบว่า ความต้องการแรงงานสำหรับแรงงานระดับอุดมศึกษาจะมีจำนวน 316,455 คน เงินปลายแผน 5 และมีจำนวน 403,568 508,304 และ 592,465 คน เงินช่วงปลายแผน 6, 7 และ 8 ตามลำดับ ส่วนความต้องการแรงงานระดับอาชีวศึกษาและวิชาชีพ ขั้นสูง มีจำนวน 776,890 959,519 1,174,328 และ 1,354,843 คน เงินช่วงปลายแผน 5, 6, 7 และ 8 ตามลำดับ นอกจากนั้นในด้าน การจ้างงานสำหรับการ ศึกษาฝึกหัดครู พบว่า มีจำนวน 562,342 คน เงินแผน 5 และ 662,591 คน เงินแผน 6 ส่วนแผน 7 และ 8 จะมีจำนวนการจ้างแรงงานเท่ากับ 773,517 และ 851,668 คน ตามลำดับ

นอกจากจะพิจารณาความต้องการแรงงานตามการศึกษาแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการคือ ความต้องการแรงงานตามอาชีพ ซึ่งจะพบว่า เงินกลุ่มอาชีพวิชาชีพ วิชาการ บริหารธุรกิจ และอาชีพเสมียน จะมีอัตราเพิ่มที่สูง คือราวร้อยละ 3 - 4 ทั้งนี้เนื่องจาก เงินกลุ่มอาชีพทั้ง 3 นี้ จะมีสัดส่วนของผู้มีการศึกษาสูงกระจาย

อยู่มาก ซึ่งจะสอดคล้องกับความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาสูงที่เพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยี อันเนื่องจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งนี้ อาชีพทั้ง 3 นี้ จำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานด้วย ดังนั้น เมื่อพิจารณาการจ้างแรงงานเช่นอาชีพวิชาชีพ วิชาการ พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 867,214 คน uly ปลายแผน 5 และเพิ่มเป็น 1,356,726 คน uly ปลายแผน 8 ส่วนการจ้างแรงงานอาชีพบริหารธุรกิจ ก็มีจำนวน 334,067 คน uly ปลายแผน 5 และจะเพิ่มเป็น 594,461 คน uly ปลายแผน 8 เป็นต้น

นอกจากอาชีพทั้ง 3 ที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังพบว่าอาชีพการค้าขนส่ง คมนาคม และอาชีพบริการ จะมีความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ค่อนข้างสูงเช่นกัน คือราวร้อยละ 2 - 4 ทั้งนี้ เป็นผลจากการขยายการผลิตในระบบเศรษฐกิจ แต่ในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมนั้น จะพบว่ามีอัตราการเพิ่มที่ค่อนข้างน้อย นั่นคืออยู่ในช่วงร้อยละ 0.5-0.8 เนื่องจากการยกเลิกสัมมาต์ว่าการรองรับแรงงานอาชีพนี้มีมาก โดยเฉพาะข้อจำกัดในเรื่องการเพาะปลูก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 การเปลี่ยนแปลงราคา

YEAR	VA Growth rate: %	ALPHA Growth rate: %	A Growth rate: %	WAGE Growth rate: %	PRODUCTIVITY L Growth rate: %	KP: %
การเปลี่ยนแปลงราคา						
2527-2529	2.87	0.07	3.70	-0.92	2.85	2.93
2530-2534	3.38	0.08	3.30	-0.08	2.91	2.99
2535-2539	3.61	0.06	2.82	0.79	2.88	2.94
2540-2544	3.61	0.04	2.48	1.13	2.82	2.85
การขาดสภาพคล่อง						
2527-2529	8.32	0.36	3.65	4.65	5.49	5.88
2530-2534	6.33	0.32	3.22	3.11	4.37	4.71
2535-2539	6.50	0.24	2.80	3.70	4.67	4.92
2540-2544	6.50	0.15	2.44	4.06	4.88	5.04
การขาดสภาพคล่อง						
2527-2529	4.07	1.43	6.50	1.29	0.94	2.39
2530-2534	7.65	0.71	5.32	2.33	4.07	4.81
2535-2539	7.04	0.39	4.22	2.82	4.88	5.28
2540-2544	7.04	0.28	3.46	3.54	5.09	5.39
การขาดสภาพคล่อง การค้าปลีก						
2527-2529	7.31	1.72	3.65	3.67	-3.00	-1.33
2530-2534	6.15	1.29	3.22	2.93	-2.26	-1.00
2535-2539	5.59	0.36	2.80	2.79	-1.32	-0.38
2540-2544	5.59	0.54	2.44	3.15	0.76	1.50

ตารางที่ 17 ค่าตัวชี้วัดการเติบโต (ต่อ)

YEAR\	VA Growth rate: %	ALPHA Growth rate: %	A Growth rate: %	WAGE Growth rate: %	PRODUCTIVITY L Growth rate: %	MP: %
สาขาอุตสาหกรรม						
2527-2529	2.45	0.13	6.85	0.00	0.67	1.82
2530-2534	5.01	0.48	5.54	-0.55	2.44	2.93
2535-2539	4.49	0.35	4.32	0.17	2.79	3.14
2540-2544	4.49	0.25	3.56	0.93	2.98	3.24
สาขาการค้า						
2527-2529	3.91	0.66	3.65	0.31	0.70	1.36
2530-2534	5.39	0.56	3.22	2.17	2.43	3.00
2535-2539	5.49	0.45	2.80	2.63	2.74	3.21
2540-2544	5.49	0.27	2.44	3.05	3.31	3.59
สาขาขนส่งและคมนาคม						
2527-2529	2.99	0.80	3.65	-0.66	-0.78	0.01
2530-2534	4.16	0.71	3.22	0.94	0.46	1.17
2535-2539	3.75	0.62	2.80	0.95	0.43	1.05
2540-2544	3.75	0.54	2.44	1.31	0.63	1.17
สาขาการเงินการธนาคาร						
2527-2529	4.32	3.10	3.65	0.66	-4.33	-1.35
2530-2534	5.23	2.74	3.22	2.01	-3.13	-0.48
2535-2539	5.09	2.03	2.60	2.29	-2.28	-0.30
2540-2544	5.09	1.10	2.44	2.65	0.59	1.69

ตารางที่ 17 ค่าการเพิ่มผลผลิต (ต่อ)

YEAR\	VA Growth rate%	ALPHA Growth rate%%	A Growth rate%%%	WAGE Growth rate%%	PRODUCTIVITY L MP%	
สาขาบริการ						
2527-2529	5.33	0.36	3.65	1.69	1.98	1.59
2530-2534	5.23	0.32	3.22	2.01	1.97	2.40
2535-2539	5.09	0.22	2.80	2.29	2.08	3.45
2540-2544	5.09	0.05	2.44	2.65	3.28	3.62
สาขาบริหารราชการแผ่นดิน						
2527-2529	5.08	0.42	1.82	1.43	1.17	2.35
2530-2534	5.79	0.37	1.61	2.57	2.03	2.29
2535-2539	6.89	0.32	1.40	4.09	3.11	2.30
2540-2544	6.89	0.28	1.22	4.45	3.33	3.33

พหุ : อัตรการเพิ่มผลผลิต 1) ส่วนการเพิ่มผลผลิตการเพิ่มผลผลิตระดับจังหวัด (%)

2) ส่วนการเพิ่มผลผลิตระดับจังหวัด (%)

3) อัตรการเพิ่มผลผลิต (%)

หมายเหตุ : VA growth rates = อัตรการเพิ่มผลผลิตโดยองค์การ

ALPHA growth rates = ค่าดัชนีต้นทุนต่อหน่วยของแรงงาน

A growth rates = การเปลี่ยนแปลงค่าเงินโดย ซึ่งเป็นค่าปรับตามข้อ
ที่ได้จากการหาผลกำไรโดยการเปลี่ยนแปลง
โดย อัตรการเพิ่มผลผลิต

Wage = ค่าจ้างแรงงาน

PRODUCTIVITY L = ผลผลิตต่อคน

MP = ผลผลิตต่อตัว

ตารางที่ 18 อัตราเพิ่มของการจ้างงาน จำแนกตามสาขาการผลิต จากตัวเลขประมาณการ

สาขาการผลิต	ช่วงแผนพัฒนา			
	แผน 5	แผน 6	แผน 7	แผน 8
	2527 - 2529	2530 - 2534	2535 - 2539	2540 - 2544
1 สาขาการเกษตร	0.02	0.46	0.71	0.77
2 สาขาอุตสาหกรรมเบา	2.68	1.87	1.75	1.54
3 สาขาอุตสาหกรรมหนัก	3.13	3.44	2.06	1.85
4 สาขาการไฟฟ้า ประปา	10.61	8.61	7.01	4.80
5 สาขาก่อสร้าง	1.81	2.51	1.66	1.47
6 สาขาการค้า	3.19	2.90	2.68	2.11
7 สาขาคมนาคมขนส่ง	3.80	3.69	3.31	3.10
8 สาขาการเงินการธนาคาร	9.04	8.63	7.55	4.48
9 สาขาบริหารราชการแผ่นดิน	6.26	6.65	6.29	3.84
10 สาขาบริการ	3.29	3.20	2.95	1.75
รวม	1.08	1.41	1.57	1.35

ตารางที่ 19 จำนวนของบุคลากรในหน่วยงานราชการสังกัด จากข้อมูลประจำปีราชการ

ข้าราชการ	2527	2529	2530	2534	2535	2539	2540	2544
1 ข้าราชการทหาร	18,207,128	18,215,078	18,261,336	18,634,693	18,767,232	19,307,039	19,459,152	20,064,058
2 ข้าราชการตำรวจ	1,558,143	1,642,744	1,675,670	1,802,591	1,836,062	1,965,457	1,997,572	2,121,583
3 ข้าราชการทหารบก	444,650	472,538	496,085	559,518	572,636	619,678	631,643	679,264
4 ข้าราชการทหาร อากาศ	123,772	151,417	167,475	228,776	246,432	321,013	339,389	405,719
5 ข้าราชการทหารเรือ	526,208	544,872	570,530	616,632	627,220	669,449	680,351	719,974
6 ข้าราชการตำรวจ	2,082,184	2,217,264	2,288,048	2,557,415	2,626,524	2,918,327	2,990,830	3,239,190
7 ข้าราชการพลเรือน	526,469	567,189	592,697	679,677	702,359	799,786	824,765	931,616
8 ข้าราชการพลเรือนสามัญ	137,917	163,965	178,769	248,064	268,454	356,937	375,229	444,369
9 ข้าราชการพลเรือนพิเศษ	529,063	665,110	705,395	917,666	977,625	1,245,072	1,310,097	1,503,336
10 ข้าราชการ	1,803,261	1,923,821	1,993,757	2,252,061	2,320,855	2,604,781	2,652,030	2,840,813
รวม	25,998,800	26,564,098	26,930,822	28,497,094	28,945,410	30,807,541	31,260,058	32,949,320

4.2 ผลการศึกษาทางด้านกำลังแรงงาน

การประมาณการกำลังแรงงานในกรณีฐาน จะมีข้อสมมุติฐานสำหรับปรับค่าพารามิเตอร์ (Parameter) ดังนี้

ก. อัตราการเข้าสู่กำลังแรงงาน (Labor Force Participation Rates) จะขึ้นอยู่กับอัตราเดียวกับปีฐาน (2527) ทั้งนี้ อัตราการเข้าสู่กำลังแรงงานปีฐานนี้สามารถหาได้จากรายงานการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยพบว่าอัตราการเข้าสู่กำลังแรงงานในเขตเทศบาลที่เป็นเพศชายทุกระดับการศึกษาจะอยู่ในช่วง 90% ขึ้นไป ยกเว้นระดับต่ำกว่าประถม ซึ่งมีอัตราการเข้าสู่กำลังแรงงานเพียง 62% แต่เมื่อเทียบกับอัตราการเข้าสู่กำลังแรงงานนอกเขตเทศบาลในเพศชายทุกระดับการศึกษา จะมีอัตราเข้าสู่กำลังแรงงานสูงกว่านั้นแสดงให้เห็นโอกาสรวมทั้งสภาพความเป็นอยู่ของกำลังแรงงานนอกเขตเทศบาลให้มีส่วนเข้าสู่กำลังแรงงานได้มากกว่าในเขตเทศบาล เช่น ลักษณะครัวเรือนที่สมาชิกในครัวเรือนที่ต้องช่วยธุรกิจในครัวเรือน เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาในเพศหญิงก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกับเพศชาย คือ อัตราการเข้าสู่กำลังแรงงานนอกเขตเทศบาลจะสูงกว่าในเขตเทศบาลทุกระดับการศึกษา

ซึ่งจากความเป็นจริงแล้ว อัตราการเข้าสู่กำลังแรงงานในแต่ละปีจะไม่เท่ากัน จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง อาทิเช่น ความพอใจในการพักผ่อน รายได้ จำนวนประชากร และอื่น ๆ เป็นต้น แต่ในกรณีฐาน (Base Case) นี้ จะขึ้นอยู่กับอัตราเดียวกันทุกปีก่อน เพื่อศึกษาลักษณะกำลังแรงงานว่าจะเป็นในลักษณะใด

ข. อัตราการอยู่รอดของกำลังแรงงาน (Survival Rates of Labor force) จะใช้อัตราที่ทางกองวางแผนประชากร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำขึ้นเพื่อการพยากรณ์ประชากร โดยการศึกษานี้จะใช้อัตราการอยู่รอดเฉลี่ยของประชากรที่อยู่ในช่วงอายุ 11-60 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน จะพบว่า ในทุก ๆ 5 ปี อัตราการอยู่รอดจะเพิ่มขึ้นนั้นแสดงถึงความเจริญทางการแพทย์ และสาธารณสุขของประเทศ

ผลจากการประมาณกำลังแรงงานภายใต้ข้อสมมุติฐานดังกล่าวข้างต้น จะพบว่า จากกำลังแรงงานรวมของประเทศในปี 2527 จำนวน 26.7 ล้านคน จะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.71 ในช่วงแผน 6 นั่นคือมีกำลังแรงงานประมาณ 29.9

ล้านคน และจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 2.6 ล้านคน ในช่วงแผน 7 นั่นคือปี 2534 จะมีกำลังแรงงานเท่ากับ 32.5 ล้านคน และเมื่อสิ้นสุดแผน 8 จะมีกำลังแรงงาน 35.1 ล้านคน ซึ่งเห็นได้ว่าอัตราการเพิ่มจะเพิ่มจนอัตราที่ลดลง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง นับแต่นโยบายการเพิ่มประชากร นโยบายทางการศึกษา และอื่น ๆ

กำลังแรงงานตามการศึกษา

เมื่อพิจารณาผลการประมาณการกำลังแรงงานตามการศึกษา พบว่ากำลังแรงงานในระดับประถมศึกษาจะมีจำนวนมากที่สุดในประเทศ คือ ประมาณ 20.5 ล้านคน ในปี 2527 เพิ่มขึ้นเป็น 22.5 ล้านคน ในปีปลายแผน 6 และจำนวน 25.8 ล้านคน ในปีปลายแผน 8 ซึ่งจะสังเกตเห็นว่า จากการประมาณกำลังแรงงานนั้น อัตราการเพิ่มของกำลังแรงงานค่อนข้างจะคงตัว คือ ร้อยละ 1.3-1.4 ในระดับการศึกษาประถมศึกษา โดยจะเริ่มลดลงบ้างในปีปลายแผน 7 ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลจากแผนนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ที่ต้องการจะขยายภาคการศึกษาระดับให้สูงขึ้น เป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ฉะนั้น เมื่อพิจารณากำลังแรงงานในระดับมัธยมศึกษา จะพบว่า มีอัตราการเพิ่มประมาณร้อยละ 2.44-3.38 สำหรับระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 2.52-3.54 สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนับว่าเป็นอัตราการเพิ่มของกำลังแรงงานที่สูง โดยเฉพาะในช่วงแผน 6 ซึ่งน่าจะเป็นผลจากนโยบายขยายการศึกษาภาคบังคับสู่ระดับมัศึกษานั้นเอง ดังนั้น จากจำนวนกำลังแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1.2 ล้านคน ในปี 2527 จะเพิ่มขึ้นเป็น 1.5 ล้านคนในปีปลายแผน 6 และปลายแผน 7-8 จะมีจำนวน 1.7 ล้านคน และ 2.0 ล้านคนตามลำดับ เช่นเดียวกันสำหรับกำลังแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากจำนวน 336,989 คน ในปี 2527 จะเพิ่มขึ้นเป็น 414,666 คน และ 547,253 คน ในปีปลายแผน 6 และ 8 ตามลำดับ

ส่วนกำลังแรงงานในระดับอุดมศึกษา จะพบว่า มีอัตราการเพิ่มที่สูง คือ ร้อยละ 3.32-5.45 นับแต่ปี 2527 ซึ่งมีจำนวนกำลังแรงงานในระดับการศึกษานี้เท่ากับ 302,005 คน เพิ่มขึ้นเป็น 436,507 540,394 และ 636,383 คน ในช่วงแผน 6, 7 และ 8 ตามลำดับ การที่กำลังแรงงานในระดับนี้มีอัตราสูงขึ้นนั้น เนื่องจากพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมีผลกระทบต่อความต้องการของประชาชนที่มีต่อการขยายการศึกษาให้สูงขึ้น กล่าวคือ ในด้านการพัฒนาการ

ตารางที่ 20 อัตราการเข้าสู่กำลังแรงงาน จำแนกตามการศึกษา เขตพื้นที่ และเพศ
(ร้อยละ)

ระดับการศึกษา	เขตพื้นที่		นอกเขตเทศบาล	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
1. ต่ำกว่าประถมศึกษา	62.50	39.83	76.99	60.88
2. ประถมศึกษา	92.92	65.18	96.13	88.75
3. มัธยมศึกษาตอนต้น	92.10	69.70	95.87	78.26
4. มัธยมศึกษาตอนปลาย	91.73	73.86	93.97	84.51
5. อุดมศึกษา	96.67	91.80	97.09	87.68
6. อาชีวศึกษาและเทคนิค	95.24	87.68	98.30	94.53
7. ปีกัดครุ	97.30	92.80	99.15	96.11

ที่มา : ข้อมูลเบื้องต้น จากรายงานการสำรวจแรงงานที่วราชอาณาจักร ปี 2527
รอบที่ 3 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เศรษฐกิจ จากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม จะมีการนำเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เข้ามา ตลาดแรงงานย่อมต้องการผู้มีการศึกษาสูง เพื่อรองรับการพัฒนาทางเทคโนโลยี เช่นเดียวกันในด้านพัฒนาการทางสังคม จะนำสู่การมีคุณภาพที่ดีขึ้นของประชาชน ความต้องการการศึกษาที่สูงขึ้น เพื่อปรับฐานทางสังคมและค่านิยมเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การที่จำกัดจำนวนประชากรให้ลดลงมีผลให้ครัวเรือนมีจำนวนบุตรลดลง ความสามารถในการส่งเสริมเลี้ยงดูให้การศึกษาเพิ่มขึ้น และความจำเป็นในการใช้บุตรมาช่วยงานในครัวเรือนจะมีน้อยลงกว่าในอดีตซึ่งมีอาชีพในสาขาเกษตรกรรม ดังนั้น จึงให้บุตรมีการศึกษาสูงขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ากำลังแรงงานที่มีการศึกษาสูงจะเพิ่มขึ้น ซึ่งนอกจากกำลังแรงงานในระดับอุดมศึกษาแล้ว กำลังแรงงานที่มีการศึกษาสูงในสายอาชีวศึกษาและวิชาชีพชั้นสูง มีกหัตครุ ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากเช่นกัน กล่าวคือในระดับอาชีวศึกษาและวิชาชีพชั้นสูงจะมีจำนวน 821,551 คน ในปี 1984 เพิ่มขึ้น 1,029,349 คน ในปลายแผน 6 และมีจำนวน 1,247,476 คน ในปลายแผน 7 ส่วนในแผน 78 ก็เพิ่มขึ้น 1,449,421 คน ซึ่งจะเห็นว่าอัตราการเพิ่มค่อนข้างสูง คือ รวบรวมระยะ 3.05-4.71 ในกรณีกำลังแรงงานที่มีการศึกษาฝึกหัตครุจะพบว่ามีจำนวนสูง ทั้งนี้เนื่องจากในอดีตรัฐต้องการพัฒนาประเทศด้วยการให้ประชาชนมีการศึกษาโดยทั่วถึง จึงเร่งผลิตครุเพื่อรองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากการผลิตครุมีมากเกินไปเกิดความต้องการในปีหลัง ๆ ดังนั้นจึงเกิดปัญหาการว่างงานของครุในระดับฝึกหัตครุเพิ่มมากขึ้น รัฐจึงมีนโยบายลดการศึกษาในระดับฝึกหัตครุลง ดังนั้นจะเห็นว่าอัตราเพิ่มของกำลังแรงงานจะค่อย ๆ ลดลง จากร้อยละ 3.61 ในช่วงแผน 6 เป็นร้อยละ 3.24 ในช่วงแผน 7 และร่วร้อยละ 2.63 ในช่วงแผน 8

สรุปแล้วผลการประมาณการกำลังแรงงานตามการศึกษานี้ จะเห็นว่ากำลังแรงงานที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มจะสูงขึ้น ในขณะที่กำลังแรงงานที่มีการศึกษาค่าจะค่อย ๆ ลดลง เพื่อรองรับผลจากการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยี อีกทั้งการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลให้ความต้องการและค่านิยมของประชาชนต้องการศึกษาที่เปลี่ยนไป

กำลังแรงงานตามอาชีพ

ในกลุ่มกำลังแรงงานทั้งหมด พบว่า กำลังแรงงานในอาชีพเกษตรกรรมจะมีจำนวน 18.7 ล้านคน ینปลายแผน 5 ซึ่งนับว่ามีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มแรงงานอาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศเราเป็นประเทศเกษตรกรรม กำลังแรงงานส่วนใหญ่จึงมีอาชีพเกษตรกรรม และจะพบว่ากำลังแรงงานในอาชีพนี้จะเพิ่มขึ้นเป็น 19.5 ล้านคน ینปลายแผน 6 และมีจำนวน 20.3 ล้าน และ 21.3 ล้านคน ینปลายแผน 7 แผน 8 ตามลำดับ

ในส่วนของอาชีพช่างและกรรมกร ก็พบว่ามีกำลังแรงงานอยู่ในอาชีพนี้ถึง 2.8 ล้านคน ینปลายแผน 5 ซึ่งนับว่ามีจำนวนมากรองจากอาชีพเกษตรกรรมทีเดียว และจะพบว่ามีจำนวน 3.2 ล้านคน ینปลายแผน 6 ส่วนปลายแผน 7 และ 8 จะมีจำนวน 3.7 ล้านคน และ 4.1 ล้านคน ตามลำดับ ซึ่งอัตราการเพิ่มของกำลังแรงงานในอาชีพนี้จะเพิ่มขึ้นช่วงร้อยละ 2.13-2.80 เช่นเดียวกับอาชีพการค้าก็จะเพิ่มขึ้นในช่วงอัตราเพิ่มร้อยละ 2.31-3.17 คือจากกำลังแรงงานในอาชีพการค้าช่วงปลายแผน 6 จำนวน 2.6 ล้านคน จะเพิ่มเป็น 3.0 ล้านคน ینแผน 7 และ 3.3 ล้านคน ینแผน 8

ส่วนอาชีพที่พบน้อยที่สุดในประเทศ คือ กลุ่มอาชีพบริหารธุรกิจ ซึ่งพบว่ามีในช่วงแผน 6 จะมีกำลังแรงงานในอาชีพนี้เพียง 446,988 คน แต่เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของกำลังแรงงานในอาชีพนี้ ต่อไปในช่วงแผน 6-8 นั้น จะพบว่า อยู่ในช่วง ร้อยละ 3.09-4.89 ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูงทีเดียว กล่าวคือ เมื่อสิ้นแผน 8 จะมีกำลังแรงงานในอาชีพนี้ถึง 633,202 คน

จากลักษณะของกำลังแรงงานที่ประมาณการทั้งหมด จะเห็นว่า มีลักษณะการเพิ่มที่แตกต่างกัน แต่ทั้งหมดนี้เป็นผลจากปัจจัยหลายประการ นับแต่การเปลี่ยนแปลงในจำนวนประชากร การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของอุปสงค์แรงงาน รวมทั้งนโยบายการศึกษา ซึ่งนับได้ว่าน่าจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับของกำลังแรงงานในแต่ละช่วงของแผนพัฒนา

4.3 ผลการศึกษาอัตราการว่างงาน

จากการศึกษาตลาดแรงงานของวิทยานิพนธ์นี้ จากที่เคยกล่าวมาแล้วในกรณีฐาน จะสมมุติว่าตลาดเป็นระบบ Disequilibrium คือ เมื่อความต้องการจ้างแรงงานพบกับกำลังแรงงานที่มีอยู่ แล้วจะเกิดการว่างงานเลย โดยไม่มีการปรับตัวของแรงงาน ดังนั้น จากการศึกษาตลาดแรงงานในกรณีฐานนี้ จะพบผลการศึกษาดังนี้

จากการประมาณความต้องการแรงงานและกำลังแรงงานในช่วงปี 2528 - 2544 ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ๆ นั้น จะเห็นว่าความต้องการแรงงานในช่วงแผน 5 มีอัตราเพิ่มร้อยละ 1.08 แต่เมื่อเทียบกับอัตราเพิ่มของกำลังแรงงานในช่วงแผนเดียวกัน จะพบว่าอัตราการเพิ่มร้อยละ 1.39 นั้นแสดงให้เห็นว่า การประมาณความต้องการแรงงาน และกำลังแรงงานของประเทศไทยในช่วงแผน 5 นี้ อัตราการเจริญเติบโตของกำลังแรงงานจะมากกว่าความต้องการแรงงาน และนั่นหมายถึงตลาดแรงงานจะเกิดความไม่สมดุลย์ของแรงงานเกิดขึ้นในช่วงแผน 5

จากจำนวนกำลังแรงงานและความต้องการแรงงานที่ประมาณการนี้ จะพบว่ามีอัตราการว่างงานถึงร้อยละ 2.99 ในช่วงแผน 5 หรือจำนวนประมาณ 924,072 คน และเมื่อศึกษาช่วงแผน 6 อัตราเพิ่มของความต้องการแรงงานจะขยายตัวสูงขึ้น คือร้อยละ 1.41 ซึ่งนับว่าสูงจากช่วงปลายแผน 5 นั้นแสดงให้เห็นถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศจะดีขึ้นในช่วงแผน 6 ซึ่งค่อนข้างสอดคล้องกับความเจริญแห่งของการมองเศรษฐกิจของประเทศเป็นวัฏจักร เนื่องจากในช่วงปี 2528-2529 นี้ พบว่า ประเทศไทยประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจตกต่ำมาก มีกิจการค้ามากมายที่ต้องล้มเลิกกิจการ ทั้งนี้เป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจของโลกที่ตกต่ำประการหนึ่ง อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องสู่เศรษฐกิจในประเทศด้วย ดังนั้น ความเชื่อที่ว่าเมื่อเศรษฐกิจช่วงตกต่ำถึงสุดแล้วก็จะกระเตื้องขึ้น จากการประมาณการความต้องการแรงงานในช่วงเวลาต่อมา มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นนั้น แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจเริ่มขยายตัวดีขึ้น แต่ในส่วนของกำลังแรงงานก็มีอัตราเพิ่มขึ้นเช่นกัน คือ ประมาณร้อยละ 1.71 ในช่วงแผน 6 นี้ ดังนั้นอัตราการขยายตัวของความต้องการแรงงานยังมีไม่พอเพียงกับกำลังแรงงานที่มีอยู่และเพิ่มเข้ามา อัตราการว่างงานจึงยังคงเกิดขึ้นในประเทศ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 4.14 หรือจำนวนผู้ว่างงานถึง 1,419,336 คน ในช่วงปลายแผน 6 และจะเป็นเช่นนี้ในช่วงแผนต่อไป คือในช่วงแผน 7 อัตรา

การว่างงานจะเท่ากับร้อยละ 5.04 และเป็นร้อยละ 5.65 ınช่วงแผน 8 หรือคือ มีจำนวนผู้ว่างงาน 1,713,048 คน ınปลายแผน 7 และ 2,116,517 คน ın ปลายแผน 8 ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นถึงปัญหาแรงงาน ınประเทศ ın ด้านการว่างงานคงจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ ınการศึกษานี้เป็นเพียงกรณีฐาน ซึ่งยังไม่ มีการปรับตัวของแรงงาน

ตลาดแรงงานตามการศึกษา

เมื่อพิจารณาตลาดแรงงานตามการศึกษาแล้วจะพบว่า ınแต่ละระดับการ ศึกษา นั้น ความต้องการแรงงานและกำลังแรงงานจะมีอัตราการเพิ่มที่ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ นับแต่ ınนโยบายด้านการศึกษา การเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยีหรืออื่นๆ ดังนั้นผลการศึกษาจะพบว่า

กำลังแรงงาน ınระดับการศึกษาประถมศึกษา และระดับต่ำกว่าประถมศึกษา นั้นจะมีอัตราการขยายตัวค่อนข้างจะสม่ำเสมอ และมีแนวโน้มลดลง ınช่วงแผน 8 ดังได้กล่าวมาแล้ว ınส่วนของการประมาณการกำลังแรงงานที่ว่าจะเนื่องจาก นโยบายทาง การศึกษา ınอนาคต จะมีการขยายตัวการศึกษาภาคบังคับถึงระดับ มัธยมศึกษา ดังนั้น การเข้าสู่กำลังแรงงานจะลดลง กำลังแรงงานจึงค่อนข้างคงตัว และมีแนวโน้มจะลดลง อีกทั้งแนวโน้มของความต้องการ ınกำลังแรงงานจะเพิ่มขึ้น ınอัตราที่ไม่สูงนัก และค่อนข้างจะมีแนวโน้มลดลงด้วย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีของผู้ผลิตย่อมต้องการกำลังแรงงานที่มีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าจะรับ แรงงานที่มีการศึกษา ınระดับต่ำ ดังนั้นอัตราการว่างงาน ınระดับการศึกษานี้ จะพบ ว่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ คือ ınช่วงแผน 6 จะมีอัตราการว่างงานถึงร้อยละ 3.96 หรือ เท่ากับ 1,022,606 คน เพิ่มเป็นร้อยละ 4.91 ınช่วงแผน 7 ซึ่งมีจำนวน 1,259,213 คน และร้อยละ 5.55 ınช่วงแผน 8 หรือประมาณ 1,521,950 คน

ส่วนการศึกษา ınระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะมัธยมศึกษาตอนต้น ınช่วง แผน 6 กำลังแรงงานจะเพิ่มขึ้น ınอัตราเพิ่มถึงร้อยละ 3.38 ınขณะที่ความต้องการ แรงงานเพิ่ม ınอัตราที่ต่ำกว่า คือเพียงร้อยละ 3.06 ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลจาก นโยบายขยายการศึกษาภาคบังคับสู่มัธยมศึกษา แต่การขยายความต้องการยังมีไม่ เพียงพอกับการขยายแรงงาน ınระดับการศึกษานี้ จึงก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน เพิ่มขึ้น ınช่วงนี้ถึงร้อยละ 4.91 คือประมาณ 84,196 คน และ ınช่วงต่อไปอัตรา การว่างงานจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.49 (หรือประมาณ 93,115 คน) และร้อยละ 5.60 (หรือ 119,834 คน) ınช่วงแผน 7 และ แผน 8 ตามลำดับ

ส่วนงานระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษา และฝึกหัดครู ในอนาคตอัตราว่างงานก็จะเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในระดับฝึกหัดครู จะเห็นว่าอัตราว่างงานจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ คือจากผู้ว่างงานในแผน 5 จำนวน 24,974 คน จะเพิ่มเป็น 38,554 คน ในปลายแผน 6 และช่วงปลายแผน 7 และ 8 เท่ากับ 48,694 คน และ 84,465 คน ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นผลจากอดีตมีการขยายตัวของกำลังแรงงานในระดับการศึกษาฝึกหัดครูมากเกินไป จึงทำให้กำลังแรงงานในระดับการศึกษาที่สะสมเพิ่มขึ้น แม้ในช่วงหลังรัฐจะมีนโยบายไม่สนับสนุนให้เรียนในระดับฝึกหัดครูก็ตาม กำลังแรงงานก็ยังคงมีจำนวนสูงอยู่ เมื่อเทียบกับความต้องการแรงงานในระดับนี้จะลดลงเรื่อย ๆ

ตลาดแรงงานตามอาชีพ

ตลาดแรงงานในแต่ละอาชีพนั้น จะพบว่า ความไม่สมดุลของแรงงานในอาชีพต่าง ๆ จะแตกต่างกันออกไป ดังเช่น อาชีพวิชาชีพ วิชาการ มีอัตราของความไม่สมดุลเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นผลจากการประมาณความต้องการแรงงานในอาชีพนี้จะค่อย ๆ ลดลงจากอัตราเพิ่มร้อยละ 3.65 ในช่วงปลายแผน 5 เหลือร้อยละ 3.61 ในช่วงแผน 6 ส่วนแผน 7 และแผน 8 จะลดลงเป็นร้อยละ 3.39 และ 2.10 ทั้งนี้เป็นผลจากจำนวนผู้อยู่ในอาชีพนี้ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว และจากการที่ไม่มีการปรับตัว จึงทำให้แรงงานในอาชีพนี้เกิดความไม่สมดุลของแรงงานเพิ่มขึ้น เมื่อความต้องการแรงงานลดลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในส่วนต่างของแรงงานในปลายแผน 6 เท่ากับ 63,071 คน และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้นเป็น 78,316 คน ในช่วงปลายแผน 7 และ 134,838 คน ในปลายแผน 8

เช่นเดียวกัน สำหรับอาชีพการค้า ขนส่ง และคมนาคม ช่างและกรรมกร เกษตรกรรม และบริการ ล้วนแล้วแต่มีอัตราความไม่สมดุลกันของแรงงานเพิ่มขึ้น ในช่วงแผน 6-แผน 8 ดังตารางที่ 24 แต่ก็มีอาชีพบริหารธุรกิจและอาชีพเสมียนพบว่า ในช่วงหลังแผน 6 จะมีแนวโน้มของอัตราว่างงานลดลง ทั้งนี้เป็นผลจากความต้องการแรงงานจะลดลงในสัดส่วนที่น้อยกว่ากำลังแรงงานที่ลดลง

ดังนั้น จากที่กล่าวมาแล้วว่าอัตราความไม่สมดุลของแรงงานในสาขาอาชีพนี้จะขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และการขยายตัวของประชากรจะเป็นเช่นใดในแต่ละช่วงของแผน ซึ่งจะมีผลให้อัตราความไม่สมดุลของแรงงานเปลี่ยนแปลงไป

ตารางที่ 21 อัตราเพิ่มของกำลังแรงงาน การจ้างแรงงาน และอัตราการว่างงาน
จากตัวเลขประมาณการ

ปี	อัตราเพิ่มของ กำลังแรงงาน	อัตราเพิ่มของ การจ้างแรงงาน	อัตราการ ว่างงาน
2527 - 2529	1.39	1.08	2.99
2530 - 2534	1.71	1.41	4.14
2535 - 2539	1.68	1.57	5.04
2540 - 2544	1.52	1.35	5.65

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 อัตราเพิ่มของกำลังแรงงาน การจ้างแรงงาน และอัตราว่างงาน
จำแนกตามการศึกษาในแต่ละปี จากตัวเลขประมาณการ

การศึกษา และปี	อัตราเพิ่มของ กำลังแรงงาน	อัตราเพิ่มของ การจ้างแรงงาน	อัตราการ ว่างงาน
1. ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา			
2527 - 2529	0.77	0.55	2.88
2530 - 2534	1.26	0.98	3.91
2535 - 2539	1.29	1.15	4.84
2540 - 2544	1.22	1.07	5.47
2. ระดับประถมศึกษา			
2527 - 2529	1.36	0.78	2.66
2530 - 2534	1.39	1.11	3.96
2535 - 2539	1.41	1.27	4.91
2540 - 2544	1.31	1.16	5.55
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			
2527 - 2529	2.84	2.84	3.95
2530 - 2534	3.38	3.06	4.91
2535 - 2539	2.98	3.04	5.49
2540 - 2544	2.44	2.28	5.62
4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย			
2527 - 2529	1.71	3.00	4.86
2530 - 2534	3.54	3.21	5.03
2535 - 2539	3.10	3.19	5.53
2540 - 2544	2.52	2.33	5.70

การศึกษา และปี	อัตราเพิ่มของ กำลังแรงงาน	อัตราเพิ่มของ การจ้างแรงงาน	อัตราการ ว่างงาน
5. ระดับอุดมศึกษา			
2527 - 2529	5.45	4.91	5.25
2530 - 2534	5.39	4.98	6.89
2535 - 2539	4.36	4.72	6.64
2540 - 2544	3.32	3.11	6.35
6. ระดับอาชีวศึกษา			
2527 - 2529	-0.10	4.25	7.51
2530 - 2534	4.71	4.31	6.03
2535 - 2539	3.92	4.12	6.30
2540 - 2544	3.05	2.90	6.11
7. ระดับฝึกหัดครู			
2527 - 2529	2.65	3.35	4.68
2530 - 2534	3.61	3.34	4.77
2535 - 2539	3.24	3.14	5.78
2540 - 2544	2.63	1.94	7.86

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 จำนวนของกำลังแรงงาน การจ้างแรงงาน และอัตราการว่างงาน
จำแนกตามการศึกษาในแต่ละปี จากตัวเลขประมาณการ

การศึกษา และปี	จำนวนของ กำลังแรงงาน	จำนวนของ การจ้างแรงงาน	จำนวนการ ว่างงาน
1. ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา			
2527	3,052,215	2,963,234	88,982
2529	3,099,555	3,001,996	97,559
2530	3,136,444	3,028,765	107,678
2534	3,299,069	3,151,498	147,571
2535	3,341,194	3,187,806	153,388
2539	3,517,757	3,336,653	181,104
2540	3,562,200	3,374,511	187,689
2544	3,737,376	3,519,594	217,782
2. ระดับประถมศึกษา			
2527	20,461,996	20,032,413	429,583
2529	21,020,679	20,345,960	674,718
2530	21,301,028	20,562,673	738,355
2534	22,525,827	21,503,221	1,022,606
2535	22,842,996	21,776,929	1,066,068
2539	24,160,901	22,901,688	1,259,213
2540	24,490,769	23,184,890	1,305,879
2544	25,787,128	24,265,178	1,521,950

การศึกษา และปี	จำนวนของ กำลังแรงงาน	จำนวนของ การจ้างแรงงาน	จำนวนการ ว่างงาน
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			
2527	1,208,906	1,159,634	49,272
2529	1,278,417	1,226,510	51,908
2530	1,323,213	1,265,606	67,607
2534	1,509,867	1,425,672	84,196
2535	1,557,995	1,469,431	88,564
2539	1,748,719	1,655,604	93,115
2540	1,794,809	1,699,744	95,065
2544	1,972,743	1,852,909	119,834
4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย			
2527	336,989	314,751	22,238
2529	348,497	333,945	14,552
2530	361,263	345,078	16,185
2534	414,666	391,027	23,639
2535	428,464	403,648	24,815
2539	483,131	457,447	25,684
2540	496,331	469,873	26,459
2544	547,253	513,263	33,990
5. ระดับอุดมศึกษา			
2527	302,005	287,547	14,458
2529	335,801	316,455	19,345
2530	355,224	332,905	22,319
2534	436,507	403,568	32,939
2535	457,610	423,289	34,321
2539	540,394	508,304	32,090
2540	560,237	527,057	33,180
2544	636,383	592,465	43,918

การศึกษา และปี	จำนวนของ กำลังแรงงาน	จำนวนของ การจ้างแรงงาน	จำนวนการ ว่างงาน
6. ระดับอาชีวศึกษา			
2527	821,551	714,782	106,769
2529	817,906	776,890	41,017
2530	858,653	812,765	45,887
2534	1,029,349	959,519	69,831
2535	1,073,648	1,000,281	73,367
2539	1,247,476	1,174,328	73,148
2540	1,289,200	1,214,160	75,040
2544	1,449,421	1,354,843	94,578
7. ระดับฝึกหัดครู			
2527	557,432	526,440	30,993
2529	587,316	562,342	24,974
2530	608,922	583,029	25,893
2534	701,145	662,591	38,554
2535	725,345	684,025	41,320
2539	822,210	773,517	48,694
2540	845,646	789,823	55,824
2544	936,133	851,668	84,465

ตารางที่ 24 อัตราเพิ่มของกำลังแรงงาน การจ้างแรงงาน และอัตราการว่างงาน
จำแนกตามอาชีพ จากตัวเลขประมาณการ

อาชีพ และปี	อัตราเพิ่มของ	อัตราเพิ่มของ	อัตราการ
	กำลังแรงงาน	การจ้างแรงงาน	ว่างงาน
1. วิชาชีพวิชาการ			
2527 - 2529	2.71	3.65	5.02
2530 - 2534	3.89	3.61	5.00
2535 - 2539	3.45	3.39	5.92
2540 - 2544	2.77	2.10	7.91
2. บริหารราชการ			
2527 - 2529	4.31	4.40	5.10
2530 - 2534	4.89	4.52	6.10
2535 - 2539	4.00	4.28	6.11
2540 - 2544	3.09	2.95	5.62

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาชีพ และปี	อัตราเพิ่มของ กำลังแรงงาน	อัตราเพิ่มของ การจ้างแรงงาน	อัตราการ ว่างงาน
3. เกษียณ			
2527 - 2529	3.66	4.88	6.17
2530 - 2534	5.36	4.95	6.76
2535 - 2539	4.32	4.68	6.52
2540 - 2544	3.29	3.18	5.89
4. การค้า			
2527 - 2529	3.13	3.23	2.84
2530 - 2534	3.17	2.97	3.12
2535 - 2539	2.80	2.74	3.95
2540 - 2544	2.31	2.07	4.45
5. เกษตรกร หมอองแร่			
2527 - 2529	0.53	0.03	2.70
2530 - 2534	0.78	0.47	4.21
2535 - 2539	0.87	0.72	5.10
2540 - 2544	0.88	0.78	5.65

อาชีพ และปี	อัตราเพิ่มของ กำลังแรงงาน	อัตราเพิ่มของ การจ้างแรงงาน	อัตราการ ว่างงาน
6. ผู้ทำงานด้านขนส่ง			
2527 - 2529	4.62	3.90	3.56
2530 - 2534	4.26	3.84	5.18
2535 - 2539	3.57	3.53	6.39
2540 - 2544	2.82	2.96	5.91
7. ช่าง และกรรมกร			
2527 - 2529	2.60	2.90	2.89
2530 - 2534	2.80	2.66	2.38
2535 - 2539	2.53	2.25	3.86
2540 - 2544	2.13	1.89	4.99
8. บริการ			
2527 - 2529	5.01	3.95	4.23
2530 - 2534	4.36	4.02	5.80
2535 - 2539	3.72	3.84	6.22
2540 - 2544	2.93	2.44	7.23

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 จำนวนของกำลังแรงงาน การจ้างแรงงาน และการว่างงาน

จำแนกตามอาชีพ จากตัวเลขประมาณการ

หน่วย:คน

อาชีพ และปี	จำนวนของ กำลังแรงงาน	จำนวนของ การจ้างแรงงาน	จำนวนการ ว่างงาน
1. วิชาชีพพาณิชยกรรม	860,495	807,208	53,287
2527	907,616	867,214	40,402
2529	943,831	901,837	41,994
2530	1,098,555	1,035,484	63,071
2534	1,139,186	1,071,678	67,507
2535	1,301,344	1,223,027	78,316
2539	1,340,518	1,250,698	89,819
2540	1,491,564	1,356,726	134,838
2544			
2. บริหารธุรกิจ			
2527	323,658	306,489	17,169
2529	352,106	334,067	18,038
2530	370,622	350,082	20,539
2534	446,988	416,796	30,191
2535	466,653	435,080	31,573
2539	543,724	513,988	29,736
2540	562,198	532,679	29,520
2544	633,202	594,461	38,741

อาชีพ และปี	จำนวนของ กำลังแรงงาน	จำนวนของ การจ้างแรงงาน	จำนวนการ ว่างงาน
3. เสมียน			
2527	661,803	610,099	51,704
2529	710,879	671,049	39,830
2530	751,951	705,813	46,138
2534	922,765	854,294	68,471
2535	966,958	895,618	71,340
2539	1,139,913	1,073,959	65,954
2540	1,181,341	1,115,032	66,310
2544	1,340,306	1,255,719	84,588
4. การค้า			
2527	2,091,979	2,030,009	61,970
2529	2,224,980	2,163,120	61,860
2530	229,770	2,234,050	63,650
2534	2,600,098	2,503,439	96,659
2535	2,677,543	2,573,130	104,413
2539	2,985,728	2,866,393	119,334
2540	3,060,085	2,935,194	124,891
2544	3,347,610	3,175,763	171,848
5. เกษตรกร เหมืองแร่			
2527	18,586,893	18,154,211	432,682
2529	18,782,591	18,165,625	616,966
2530	18,912,660	18,213,574	699,086
2534	19,522,960	18,594,475	928,485
2535	19,682,429	18,729,013	953,416
2539	20,384,104	19,277,852	1,106,252
2540	20,567,007	19,430,976	1,136,031
2544	21,299,118	20,042,411	1,256,708

อาชีพ และปี	จำนวนของ กำลังแรงงาน	จำนวนของ การจ้างแรงงาน	จำนวนการ ว่างงาน
6. ผู้ทำงานด้านขนส่ง			
2527	635,506	616,866	18,640
2529	695,574	665,935	29,639
2530	727,081	695,519	31,562
2534	856,713	803,975	52,738
2535	890,043	832,807	57,236
2539	1,020,834	956,429	64,405
2540	1,052,277	987,039	65,238
2544	1,173,301	1,106,858	66,443
7. ช่าง และกรรมกร			
2527	2,685,728	2,605,966	79,762
2529	2,827,449	2,759,128	68,321
2530	2,908,689	2,852,134	56,555
2534	3,246,362	3,145,837	100,525
2535	3,333,042	3,220,182	112,860
2539	3,677,837	3,515,678	162,159
2540	3,761,551	3,588,645	172,906
2544	4,085,685	3,860,777	224,907
8. บริการ			
2527	889,947	863,203	26,744
2529	981,342	932,670	48,972
2530	1,026,216	972,221	53,996
2534	1,214,477	1,135,894	78,583
2535	1,263,490	1,180,631	82,859
2539	1,457,656	1,371,351	86,305
2540	1,504,398	1,410,573	93,825
2544	1,684,419	1,546,721	137,699